

ВПЛИВ ІННОВАЦІЙ НА СТРУКТУРНИЙ ПЕРЕРОЗПОДІЛ СВІТОВОГО РИНКУ ОЗБРОЄННЯ

Світовий ринок озброєння в останнє десятиріччя активно розвивається. За оцінками однієї із найбільш авторитетних структур – Стокгольмського міжнародного інституту досліджень проблем миру (SIPRI) – щорічний темп зростання ринку озброєння перевищує 20% [1]. Незмінними постачальниками озброєння впродовж тривалого періоду є США, Росія, Німеччина, Франція та Велика Британія, які заповнили близько 80% світового ринку. Зважаючи на динамічність ринку озброєння, його стратегічну військово-політичну та соціально-економічну важливість, серед учасників спостерігається істотне загострення конкуренції на засадах зростання гнучкості торговельних відносин та підвищення інноваційності озброєння. Таким чином, ключові постачальники вкладають значні кошти у інноваційну діяльність у сфері озброєння, адже для багатьох країн продаж озброєння формує значною мірою національні бюджети. Рівень інновацій та переорієнтація споживачів на власні інноваційні виробництва озброєння ґрунтовно впливають на структуру світового ринку озброєння. Так, на сьогодні спостерігається зменшення поставок Росії до Китаю через зростання потужності його оборонно-промислового комплексу, хоча Китай і надалі залишається зацікавленим у російських транспортних літаках і літаках-заправниках, двигунах для літаків, системах протиповітряної оборони та озброєннях для військово-морського флоту. Перевага Росії у порівнянні зі США полягає у тому, що нею визначено курс на спільні розробки та виробництво озброєння з іншими державами задля зміцнення зв'язків та співробітництва, а також на передачу інноваційних технологій. США ж категорично забороняє передавати технології, зокрема Швеції не вдалось продати Бразилії літак «Gripen-NG» через його комплектування двигуном США; Бразилія не змогла продати Венесуелі 24 легких бойових літаків «Super Tucano» через наявність у них компонентів американського виробництва. З огляду на те, що Росії все важче конкурувати за індійські замовлення із постачальниками із США, Ізраїлю та Західної Європи, у жовтні 2009р. вона уклала з Індією двосторонню угоду про військово-технічне співробітництво на 2011-2020рр., якою передбачається спільна розробка вертольотів, броньованих машин та бойового літака п'ятого покоління. Франція також робить ставку на передачу інноваційних технологій. Так, у вересні 2009р. було укладено угоди про поставку чотирьох дизельних підводних човнів і передачу технологій побудови Бразилії атомного підводного човна вартістю 7€ млрд., а також про виробництво 50 вертольотів «EC-725» вартістю 2€ млрд. [1]. Закономірно, що на такі масштабні угоди Бразилія зважилась з огляду на перспективи з отримання технологій та започаткування власного виробництва підводних човнів і вертольотів.

Вивчення товарної структури світового ринку озброєння дозволяє виявити рівень попиту на ті чи інші зразки озброєння та спрогнозувати потреби на перспективу. Так, ринок бойових літаків характеризується поступовим переходом до закупівлі літаків 5-го покоління, а також намаганням підвищити бойові та експлуатаційні властивості існуючого парку шляхом модернізації. Хоча погодженого визначення «літак п'ятого покоління» ще наразі не встановлено, визнається, що його ключовими характеристиками повинні бути низький рівень помітності (у тому числі озброєння у літаку), інтегровані в мережу найсучасніші датчики, доволі висока крейсерська швидкість, здатність тривалий час летіти з надзвуковою швидкістю. На сьогодні таким вимогам відповідають лише літаки США «F-22», які не експортуються. Зростає попит на літаки транспортної авіації та спеціального призначення, у тому числі, застарілих зразків, модернізованих з використанням сучасних навігаційних та інших систем.

Вищенаведені факти свідчать про істотний перерозподіл світового ринку озброєння під впливом передачі та комерціалізації інновацій (технологій та продукції).

1. *Офіційний сайт Стокгольмського міжнародного інституту дослідження миру [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.sipri.org/databases/>.*